

Tisková zpráva
V Ostravě 8. dubna 2021

NDM: OSTRAVSKÁ STOPA SCÉNOGRAFA JOSEFA SVOBODY NA VIRTUÁLNÍ VÝSTAVĚ

Národní divadlo moravskoslezské zpřístupní na svém webu v den výročí úmrtí věhlasného světového scénografa Josefa Svobody (zemřel 8. dubna 2002 v Praze, narozen 10. května 1920 v Čáslavi) virtuální výstavu věnovanou Svobodově scénické tvorbě právě v Ostravě. „Jeho návrhy byly vždy velmi originální, inovativní a zásadně posouvaly vizuální stránku divadla dopředu. Platí to už pro jeho tvorbu brzy po druhé světové válce. Pro naše divadlo vytvořil Josef Svoboda v letech 1946 až 1961 výpravu k sedmnácti inscenacím, na kterých celkem dvanáctkrát spolupracoval s další výraznou (ale u nás nakonec režimem nedoceněnou) osobností - operním režisérem Bohumilem Hrdličkou,“ přiblížil ředitel NDM Jiří Nekvasil. Jejich první práce v ostravské opeře byla v roce 1946 zároveň první spoluprací. V Hrdličkově režii a na Svobodově scéně se hrály v jedné inscenaci opery *Sedlák kavalír* Pietra Mascagniho a *Komedianti* Ruggiera Leoncavalla. Už o rok později si Hrdlička zadal u Svobody vytvoření scény pro Offenbachovu operu *Hoffmannovy povídky*.

„Výstavu jsme původně chtěli otevřít na delší dobu v některém z našich divadel, ale už dvakrát jsme to odložili, nyní přicházíme s virtuální podobou, která bude na webu divadla přístupná zájemcům do 26. června,“ řekl Jiří Nekvasil. Zájemci si mohou projít scénické návrhy většiny dochovaných Svobodových návrhů pro naše divadlo, výstava obsahuje unikátní kresby i fotodokumentaci. Ke každé sérii návrhů je připojen komentář – autorkou je teatroložka Helena Albertová, hlasem provází Tomáš Jirman. Helena Albertová se dílem Josefa Svobody podrobně zabývá a věnovala mu mj. jednu ze svých monografií.

Josef Svoboda sázel na nové metody a postupy. Jako první použil v divadle laser, vymyslel světelnou stěnu i speciální světla, která nesou po celém světě jeho jméno „Svoboda“. Realizoval doma i ve světě na 700 divadelních inscenací, stál u zrodu divadelního fenoménu Laterny magiky, s velkým úspěchem prezentované na mezinárodní výstavě EXPO 58 v Bruselu. Proslavil se spoluprací s Metropolitní operou v New Yorku, pracoval s hercem Laurencem Olivierem či skladatelem a dirigentem Leonardem Bernsteinem.

Podrobnější CV např. na webu NDM. Svoboda se vyučil truhlářem, studoval poté na Speciální škole pro vnitřní architekturu, po válce se zapsal na architekturu na Vysoké škole uměleckoprůmyslové. Svou divadelní dráhu začal už během druhé světové války v amatérském souboru ve Smetanově muzeu, poté působil ve Velké opeře 5. května, kde se posléze stal vedoucím výpravy. V roce 1948 přešel do Národního divadla, kde

Šárka Swiderová
Tisková mluvčí a PR

NÁRODNÍ DIVADLO MORAVSKOSLEZSKÉ
příspěvková organizace statutárního města Ostrava
Čs. legií 148/14, 701 04 Ostrava
GSM: +420 604 238 789
E-mail: sarka.swiderova@ndm.cz
www.ndm.cz

se o dva roky později stal šéfem umělecko-technického provozu, a v letech 1970 až 1979 byl vedoucím scénografem. V Národním divadle spolu s režiséry Otomarem Krejčou, Alfrédem Radokem, Miroslavem Macháčkem a Jaromírem Pleskotem formoval novou éru českého divadla. Podílel se také na výrazných inscenacích na poli hudebního divadla, především s režiséry Bohumilem Hrdličkou (viz výše – v Ostravě s ním vytvořil 12 inscenací) a Václavem Kašíkem. V roce 1974 se stal uměleckým šéfem Laterny magiky a po jejím osamostatnění v roce 1992 jejím ředitelem.

Co sám Josef Svoboda o svém tvoření řekl?

„Strhuje mě především hloubka dramatu a jeho poslání. Odtud vycházím, chci-li dát jevišti i správný dobový ráz i dokonalý dramatický prostor. Umělec minulosti mi může sloužit jen jako pomoc, nikoliv jako předloha ke kopírování.“

„Chci podepřít hercův život na jevišti jednoduchou, výraznou a pravdivou scénou, chci mu dát dobrou rekvizitu a dokonalý nábytek.“

„Když sedím v prázdném hledišti a dívám se do tmavého prostoru jeviště, padá na mě často bázeň, že jím tentokrát neproniknu, a vždycky si přeju, aby mě ta bázeň nikdy neopouštěla... Bez nekonečného hledání klíče k tajemství tvoření není tvorby, je třeba začínat vždycky znovu a to je krásné...“

Bohumil Hrdlička (25. 4. 1919, Čáslav – 24. 2. 2006, Düsseldorf) je označován za jednoho z nejprogresivnějších západních operních režisérů. Vystudoval hru na klavír a hudební pedagogiku. V roce 1946 začal působit v tehdejší Zemské divadle v Moravské Ostravě. K Hrdličkovým nejlepším ostravským režijním počínům patřil Beethovenův *Fidelio* a Smetanův *Dalibor*, pro které mu vytvořil monumentální scénické řešení opět Svoboda. S Ostravou se Bohumil Hrdlička rozloučil v roce 1952 inscenací Verdiho *Maškarního plesu*. Celkem zde režíroval 16 inscenací. Poté od roku 1953 režíroval v pražském Národním divadle, ale znelíbil se režimu a byl donucen k emigraci. Prosadil se výrazně v Německu, kde působil hlavně v Düsseldorfu (Deutsche Oper am Rhein). Do vlasti se už nikdy nevrátil.

Šárka Swiderová
Tisková mluvčí a PR

NÁRODNÍ DIVADLO MORAVSKOSLEZSKÉ
příspěvková organizace statutárního města Ostrava
Čs. legií 148/14, 701 04 Ostrava
GSM: +420 604 238 789
E-mail: sarka.swiderova@ndm.cz
www.ndm.cz